

Adviesraad

SAMENLEVINGSZAKEN MAASSLUIS

ADVIES

over het Beleidsplan
“Aanpak Schulden MVS 2016 t/m 2019”

Maassluis 19 mei 2016

Aan het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Maassluis

Postbus 55
3140 AB Maassluis

cc Gemeenteraad Maassluis

T 010 – 5919243
E info@adviesraadsamenlevingszakenmaassluis.nl
I www.adviesraadsamenlevingszakenmaassluis.nl

uw kenmerk   Mail van 2 mei

Datum   19 mei 2016

ons kenmerk   Mei 2016 1

bijlage(n)   1

onderwerp   Advies inzake het beleidsplan Aanpak schulden MVS 2016 t/m 2019

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Gaarne voldoen wij aan uw verzoek advies te geven over het concept van het beleidsplan “Aanpak schulden MVS 2016 t/m 2019”.

Op 18 maart brachten wij een preadvies uit over het eerste concept. Wij constateren met genoegen dat veel van onze opmerkingen zijn verwerkt in het nu voorgelegde plan. Sommige opmerkingen zijn door U niet overgenomen, zoals ons advies om meer in te gaan op de acties om het beleid handen en voeten te geven. We herhalen in dit advies deze punten niet. Wel voegen we het eerdere advies ter wille van de volledigheid toe (zie bijlage 1).

Sommige beleidsonderdelen ontbraken nog in het eerdere concept en over sommige beleidslijnen hebben we aanvullende opmerkingen. Daarom maken wij gaarne gebruik van de mogelijkheid advies uit te brengen.

Wij merken wel op dat ook in dit geval de tijd om een en ander uitgebreid te bespreken en te bediscussiëren erg kort was.

Wij beginnen met een paar algemene opmerkingen en gaan daarna in op enkele punten in het beleidsplan (april 2016).

Algemene opmerkingen

1. Uw keuze voor inzet op preventie bij schuldhulpverlening vergt aandacht. De samenleving is beperkt maakbaar en de overheid is slechts één van de spelers. Het eigenlijke probleem zit hem er in dat mensen te gemakkelijk financiële verplichtingen aangaan. Landelijk zit bijna 20% in de rode cijfers (zie de studie van Panteia “Huishoudens in rode cijfers 2015”) en heeft te maken met risicovolle schulden. Als er dan iets tegen zit (zoals ziekte, scheiding, werkloosheid) kan men niet aan zijn verplichtingen voldoen en krijgt men te maken met problematische schulden. In uiterste nood doet een deel van deze groep een beroep op de overheid. Voor de overheid is het dweilen met de kraan open.

Dat men te gemakkelijk verplichtingen aangaat zit deels in onvoldoende inzicht in de risico's bij betrokkenen (persoonlijke factoren), doch anderzijds ook in omgevingsfactoren: "verborgen verleiders": Bedrijven die consumenten verleiden met aantrekkelijke aanbiedingen. Banken die krediet verstrekken en rood staan mogelijk maken om klanten te trekken. Telefoonmaatschappijen die gemakkelijk abonnementen met meerjarige verplichtingen verkopen. Bedrijven die goederen of diensten leveren zonder dat de rekening meteen betaald hoeft te worden etc..

Wij adviseren U daarom om bij het preventieve beleid, dat nu vooral betrekking heeft op mensen die al problematische schulden hebben, ook steeds aandacht te vragen voor de risico's die gepaard gaan met het aangaan van financiële verplichtingen als betrokkene onvoldoende financiële buffer heeft. Enerzijds bij bedrijven die mensen verleiden en anderzijds bij groepen waar de problematiek het meeste voorkomt: jongeren, gezinnen met kinderen en mensen met een laag inkomen. Wij adviseren U daar handen en voeten aan te geven in het activiteitenplan. Genoemde studie noemt diverse mogelijkheden.

2. Wij gaven aan dat we op veel onderdelen het stuk nog vaag vonden en dat het moeilijk is te onderscheiden wat nieuw beleid is en wat hetzelfde blijft als de afgelopen jaren. Bij andere gemeentes vonden we dat men bij voorgenomen beleidslijnen tussen haakjes achter de beleidslijn zegt (gelijk) of (nieuw). Dit helpt de lezer en wij adviseren U dit voorbeeld te volgen.

We adviseerden U ook in te gaan op de ervaringen in de afgelopen jaren. U geeft onder meer aan dat het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening licht is gedaald. En U geeft ook aan dat U de prestatie-indicatoren wilt gaan rapporteren door middel van de programmarekening. Wij adviseren U ter wille van de duidelijkheid en de vergelijkbaarheid voor zover mogelijk ook om cijfers van de prestatie-indicatoren over 2015 op te nemen. Dan is daarmee ook een referentiepunt vastgelegd.

Opmerkingen bij punten in het beleidsplan

1. Een van de beleidsdoelstellingen is het bevorderen van een toegankelijke, integrale schuldhulpverlening. Het wijkteam is/wordt hier een belangrijke schakel omdat het de eerste lijn vormt. Goede samenwerking is belangrijk, zo lezen wij. Wij adviseren om dit goed uit te werken en om hier op basis van opgedane ervaringen een protocol voor te maken: het wijkteam heeft een insteek vanuit de zorg, terwijl het ook op dit gebied een belangrijke functie moet vervullen. Het gaat hier enerzijds om het vroegtijdig signaleren van schuldsituaties (mogelijk in samenwerking met andere partijen die dichtbij betrokkenen staan) en anderzijds om betrokkenen een weg te wijzen hoe ze het probleem kunnen aanpakken. Onderdeel van deze uitwerking kan ook "het vormen van een potje" zijn bij het wijkteam om in crisissituaties snel hulp te verlenen, zoals u aangeeft.
2. In de begroting is aangegeven dat de uitvoeringskosten zullen dalen. Dit roept veel vragen op. Is dit omdat van de kant van de rijksoverheid er minder middelen richting gemeenten zullen gaan voor dit doel (dus taakstellend)? Zal naar verwachting het beroep op de schuldhulpverlening dalen en waar is dat dan op gebaseerd: is dit een dalende tendens uit

de afgelopen jaren die wordt doorgetrokken naar de toekomst? Verwacht U dat de veranderingen in het beleid hun vruchten afwerpen en dat er daarom minder middelen nodig zullen zijn.? Speelt de onderbesteding (het tweede half jaar van 2015 blijktens het concept-jaarverslag van Stroomopwaarts bijna 30%!) hierbij een rol?

Wij adviseren U om meer toelichting bij deze begroting te geven.

3. U geeft een aantal groepen aan die geen beroep kunnen doen op schuldhulpverlening. Wij vragen ons af wat er met deze mensen gebeurt: dreigen zij niet een soort “spookburgers” te worden, mensen zonder vast woon- of verblijfplaats?

Wij adviseren U om te bekijken of er geen uitzonderingsmogelijkheid geschapen kan worden, zodat in bijzondere gevallen toch gebruik kan worden gemaakt van de voorzieningen.

4. U wilt bij gezinnen met inwonende kinderen de schuldhulpverlening op dezelfde manier vormgeven als in andere gezinssituaties. Het gaat er hier om dat ook deze gezinnen worden uitgesloten van schuldhulpverlening in de situatie dat men niet aan de vereisten van schuldhulpverlening voldoet, omdat men bijvoorbeeld de afspraken niet nakomt. Wij adviseren U om hier soepeler mee om te gaan en een uitzonderingsmogelijkheid voor deze gezinnen met kinderen te bieden. Wij begrijpen dat men duidelijk en streng dient te zijn doch het is ook van belang dat de overheid probeert te voorkomen dat kinderen die er geen invloed op kunnen uitoefenen de dupe worden van het wangedrag van hun ouders.
5. U geeft bij de kwaliteit van de schuldhulpverlening een overzicht van het processchema voor de schuldhulpverlening en wilt het uitvoeren volgens de richtlijnen van het NVVK . In het proces zijn vele stappen en moeten veel keuzes worden gemaakt en zijn veel partijen betrokken. Wij adviseren u om hier als beleidsdoelstelling op te nemen dat het proces vanuit het perspectief van de vrager om schuldhulp efficiënt en effectief geschiedt. In dit kader is met name ook de duur van het proces van belang. Eerst dient minnelijke schikking te worden geprobeerd, alvorens het wettelijke saneringstraject kan worden ingezet. Het is van belang dat het hele proces zo kort mogelijk duurt, dus er dient zo snel mogelijk een beslissing genomen te worden om, als minnelijke schikking niet haalbaar is, het wettelijke traject voor te leggen.

Hoogachtend,

Bart Luttk,
voorzitter van de Adviesraad Samenlevingszaken Maassluis

Bijlage 1.

Advies 18 maart 2016 van de Adviesraad Samenlevingszaken Maassluis over het Beleidsplan aanpak Schuldenproblematiek

Toelichting: Op 18 maart gaf de Adviesraad een preadvies . Een aantal punten uit dit advies zijn verwerkt in het beleidsplan dat in april aan de Adviesraad werd voorgelegd. Sommige ook niet. Ter wille van de volledigheid voegen we hier dit preadvies toe. De tekst van het preadvies luidde als volgt.

Op 17 februari mochten wij van uw medewerkers het eerste concept van het “Beleidsplan aanpak schuldenproblematiek” ontvangen. Bij deze voldoen wij gaarne aan uw verzoek om advies uit te brengen over deze beleidsnota. Om dit advies voor te bereiden hebben we een kleine werkgroep gevormd en deze heeft de nota bestudeerd. En van opmerkingen voorzien. Gezien de datum dat U het advies wilde ontvangen (aanvankelijk vóór 1 maart, later uitgesteld naar 21 maart) was de tijd voor een diepgaande bestudering en bespreking erg kort en het is dus ook mogelijk dat we zaken onvoldoende aandacht geven. Wij begrijpen echter dat de nota nog in een voorfase is en dat we te zijner tijd over het definitieve concept ook advies kunnen uitbrengen. Wij zien dit verzoek gaarne tegemoet.

Algemene opmerkingen

1. *De Adviesraad is in zijn algemeenheid van mening dat deze nota een goede start vormt voor het op te stellen beleidsplan.* De verschillende beleidsdoelen komen aan de orde, de acties waarmee U de doelen wilt bereiken, de manier waarop U de doelen wilt bereiken en hoe U daar de kwaliteit van wilt garanderen en ook de diverse prestatie-indicatoren die U wilt hanteren om de voortgang te beoordelen. Dit neemt niet weg dat de Adviesraad ook enkele opmerkingen heeft. Deze komen hierna aan de orde
2. Het valt de Adviesraad op dat op een aantal onderdelen de nota nog wat vaag is en wat duidelijker kan worden geformuleerd. *Enkele voorbeelden komen hierna aan de orde.*
3. De wettelijke taak voor de schuldhulpverlening ligt bij de gemeente doch het valt de Adviesraad op dat in deze nota deze wettelijke taak wordt neergelegd bij Stroomopwaarts. Voor de buitenwereld die de structuur van de gemeentelijke overheid niet goed kent, kan dit verwarrend overkomen. De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeentes en de uitvoering van het beleid wordt gedaan door Stroomopwaarts. In deze nota wordt naar ons oordeel niet voldoende duidelijk gemaakt dat het een beleidsplan van de gemeentes is. Soms krijgt men zelfs de indruk dat het een beleidsplan van Stroomopwaarts is. Zo start u de beleidsnota met zinnen als “Stroomopwaarts MVS stimuleert, ondersteunt en daagt mensen uit”, “Concreet doet Stroomopwaarts dit door...” en “Uit de uitgangspunten voor de dienstverlening door Stroomopwaarts vloeit de visie op schuldhulpverlening voort”.

Het gaat hier om formuleringen waarvan wij adviseren om ze anders te doen. Er dient geen wij-zij relatie tussen de gemeentes en Stroomopwaarts te ontstaan. De gemeentelijke overheid kiest voor een visie op schuldhulpverlening, kiest voor kaders, voor acties, voor handhaving, prestatie-indicatoren etc. . Stroomopwaarts is onderdeel van de gemeentelijke overheid en heeft de functie van serviceverlener in deze.

4. Om het integrale karakter van schuldhulpverlening uit te beelden geeft U op pagina 3 een reeks groter worden cirkels. De vijfde lijn betreft de nazorg.

Het advies is in de nota op te nemen welke activiteiten U in het beleidsplan wil opnemen in het kader van deze nazorg.

Ook adviseren wij U in de nota op te nemen hoe zal worden voorzien in de communicatie over alles wat met schuldhulpverlening te maken heeft.

Puntsgewijze opmerkingen en adviezen

Ter wille van de overzichtelijkheid volgen we bij de adviezen de volgorde van de nota.

5. In de inleiding geeft U aan dat de activiteiten zullen worden opgenomen in een door het college van Burgemeester en Wethouders vast te stellen Activiteitenplan. Wij adviseren U deze in hoofdlijnen hier ook op te nemen. Immers in het hoofdstuk over prestatie-indicatoren noemt U deze wel en het is vaag en niet zo consequent niet de acties op te nemen, doch wel de indicatoren.
6. Een van de uitgangspunten voor de dienstverlening door Stroomopwaarts is groepsgericht in plaats van individueel. Dit mag dan zo zijn doch het is moeilijk voor te stellen dat dit één van de uitgangspunten is waar de visie op schuldhulpverlening uit voortvloeit. Schuld-hulpverlening is immers bij uitstek individueel gericht. Een groepsgerichte aanpak is bij de meeste acties in het kader van schuldhulpverlening nauwelijks voorstelbaar. Deze formulering is daarom verwarrend en hier wreekt zich dat erg geredeneerd wordt vanuit Stroomopwaarts (zie ook punt 3). *Wij adviseren U de visie op schuldhulpverlening te baseren op de idealen achter de participatiewet: ieder in de drie waterweggemeentes moet kunnen participeren ook zij die problematische schulden hebben en het beleid dient zo vorm te krijgen dat zij effectief en efficiënt hulp krijgen van de gemeentelijke overheid en dit leidt tot een aantal uitgangspunten voor dienstverlening.*
Als men in de schuldhulpverlening terecht komt is er niet veel meer van de eigen kracht over, men komt voor een hulpvraag en het is zaak voor de schuldhulpverlening om op korte termijn naar een passend aanbod te zoeken.
Wij adviseren U hierbij ook om zo lang als nodig is ondersteuning te geven: niet ieder kan op eigen kracht uit de schulden komen.
7. In de nota is weinig opgenomen over hoe de schuldproblematiek in de afgelopen jaren zich heeft ontwikkeld, hoeveel mensen ondersteuning hebben ontvangen en hoe dit is uitgevoerd. De uitvoering was op een aantal punten verschillend tussen de gemeentes en daar heeft men van geleerd. Zo is bijvoorbeeld in Maassluis de werkwijze van de

andere gemeentes overgenomen. Ook in deze nota staan verdere aanpassingen opgenomen. *Wij adviseren U **duidelijker** aan te geven hoe de problematiek van problematische schulden zich de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, welke acties zijn genomen, hoe dit is gebeurd en welke veranderingen nu worden voorgesteld.* Dit is voor de begrijpelijkheid van de nota ook noodzakelijk. Zo geeft U bij de beleidsdoelstellingen aan dat u preventie, vroege signalering en samenwerking met andere partijen wil verbeteren. Zonder aan te geven hoe het nu is en wat er dan anders zal worden blijft het vaag.

8. Eén van de doelstellingen is het optimaliseren van het gebruik maken van het armoedebeleid. Hierbij wilt U “gebruik maken van maatschappelijk aanbesteden.. Maatschappelijk aanbesteden is een manier om door het herinrichten van de financiële stromen te sturen op maatschappelijke effecten”. Dergelijke zinnen zijn voor ons moeilijk te begrijpen. *We adviseren U overigens bij schuldhulpverlening in zijn algemeenheid terughoudend te zijn met aanbesteden.* Bij aanbesteden is een nadeel dat de continuïteit van de dienstverlening niet is gegarandeerd. Met name bij schuldhulp gaat het vaak om trajecten die meerdere jaren lopen en het veranderen van uitvoerder leidt gemakkelijk tot overdrachtsproblemen. *Wij adviseren U dan ook zoveel mogelijk continuïteit na te streven bij schuldhulpverlening.*
9. U geeft aan dat in individuele gevallen voor klanten die een uitkering van de gemeente hebben huur, gas, water, energielasten en ziektekostenpremie direct op hun uitkering kan worden ingehouden. Wij hebben hier in het verleden diverse malen op aangedrongen en ondersteunen dit aangezien deze werkwijze verdere problemen kan helpen voorkomen. Vraag is natuurlijk welke extra inspanningen dit van de uitvoerende organisatie zal vergen vergeleken met de werkwijze in het verleden en hoe dit zal worden gefinancierd. *Wij adviseren U hier meer informatie over op te nemen.*
10. Om de kwaliteit van de schuldhulpverlening te garanderen is Stroomopwaarts lid van de NVVK, Deze kent een gedragscode en doet elke drie jaar een audit of de code wordt nageleefd. Verder kan men bezwaar en beroep aantekenen tegen beslissingen van B en W in het kader van schuldhulpverlening en kan men een klacht indienen. Vraag is wat er met een klacht geschiedt: *is er een klachtencommissie voorzien?* De Adviesraad merkt regelmatig geluiden dat mensen zich zorgen maken of niet tevreden zijn. Uw voornemen is om op termijn een cliëntenraad voor Stroomopwaarts in het leven te roepen. *Wij adviseren U om te zijner tijd deze cliëntenraad ook een functie te laten vervullen waar het gaat om ervaringen en opmerkingen over schuldhulpverlening.*

